

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Planeringsförutsättningar för åren 2017–2020

I detta EkonomiNytt presenterar vi:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Löne- och prisförändring för landsting
- Överenskommelse om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess för 2016
- Nya instruktioner till modellen Skatter & bidrag

Jämfört med den prognos SKL presenterade i december (EkonomiNytt 18/2016) är skatteunderlagets ökningstakt uppreviderad de tre första åren i perioden och nedreviderad under den senare delen. Ändringen förklaras av att vi nu förutser starkare sysselsättningsuppgång 2016–2017 än enligt vår tidigare bedömning. Eftersom vi inte har ändrat uppfattning om sysselsättningsnivån vid utgången av år 2020 innebär det mindre ökningstal i slutet av perioden.

Svensk ekonomi ångar på

Den svenska ekonomin avslutade fjolåret starkt. För helåret 2016 beräknas BNP ha ökat med 3,5 procent. Skottår och ett relativt stort antal arbetsdagar gör att nivån blir extra hög. Justerat för effekterna av en ändrad kalender begränsas tillväxten till 3,2 procent. För i år räknar vi med att tillväxten i svensk ekonomi blir fortsatt hög. I kalenderkorrigerade termer beräknas BNP växa med 2,8 procent. Den fortsatt höga produktionstillväxten baseras på att det i år blir bättre fart på exporten och hushållens konsumtionsutgifter. Däremot beräknas investeringar och offentlig konsumtion växa i något långsammare takt.

Den fortsatt positiva utvecklingen i svensk ekonomi innebär att sysselsättningen och skatteunderlaget fortsätter växa i snabb takt. Arbetslösheten pressas tillbaka och når mot slutet av i år ner i en nivå som är jämförbar med de nivåer som rådde föregående högkonjunktur, dvs. strax innan finanskrisens utbrott. Trots ett

alltmer ansträngt arbetsmarknadsläge antas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. Inte heller inflationen når några högre tal utan tolv månaderstalen för KPI fortsätter i år hålla sig under 2 procent. Riksbanken antas därmed dröja med att höja styrräntan till i början av nästa år.

Resursutnyttjandet i svensk ekonomi förutsätts stabiliseras på en hög nivå nästa år. Därefter beräknas konjunkturläget normaliseras. Det innebär att BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas svagare än under åren innan. Särskilt svag blir utvecklingen 2019 och 2020 i samband med att konjunkturläget gradvis försvagas. BNP beräknas då årligen växa med cirka 1½ procent att jämföra med 2,2 procent 2018 och 3–4 procent åren 2015–2017. Sysselsättningen i form av arbetade timmar beräknas inte längre öka. För kommunsektorns del innebär det en väsentligt svagare utveckling av skatteunderlaget än åren innan. Det är också, i reala termer, liktydigt med en svagare utveckling än normalt. Situationen för kommunsektorns del blir särskilt problematisk av att befolkningen och behoven av skola, vård och omsorg samtidigt växer extra snabbt.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP*	3,9	3,2	2,8	2,2	1,6	1,5
Sysselsättning, timmar*	1,0	1,9	1,5	0,3	0,0	0,0
Relativ arbetslöshet, nivå	7,4	6,9	6,5	6,4	6,5	6,7
Timlön, nationalräkenskaperna	3,2	2,3	3,0	3,1	3,4	3,4
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,6	2,9	3,1	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF-KS	0,6	1,3	1,7	1,9	2,0	2,0
Konsumentpris, KPI	0,0	1,0	1,6	2,3	2,7	2,8
Realt skatteunderlag	2,1	2,3	2,0	0,8	0,4	0,5
Befolkning	1,1	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1

*Kalenderkorrigerad utveckling.

Den bedömning som här presenteras för sysselsättning och skatteunderlag kan tyckas dyster för åren bortom 2018, men man ska då ha i minnet att det handlar om en period av i stort sett obruten produktionstillväxt från mitten av 2009 fram till och med år 2020. Det innebär drygt tio år utan avbrott av någon mer påtaglig konjunkturförsvagning. En blick i statistiken visar att en så lång och odramatisk period är ovanlig. Det kanske räcker att påminna om 1990-talskrisen som startade i början av 1990-talet, IT-kraschen tio år senare, samt finanskrisens utbrott hösten 2008. Kriser kommer och går och det innebär att utvecklingen under de kommande åren mycket väl kan bli svagare än vad vi här har utgått från.

Skatteunderlagstillväxten växlar ner nästa år

Skatteunderlagsprognosen är baserad på den samhällsekonomiska bild som presenteras i *MakroNytt*, 1/2017 och sammanfattas här ovan.

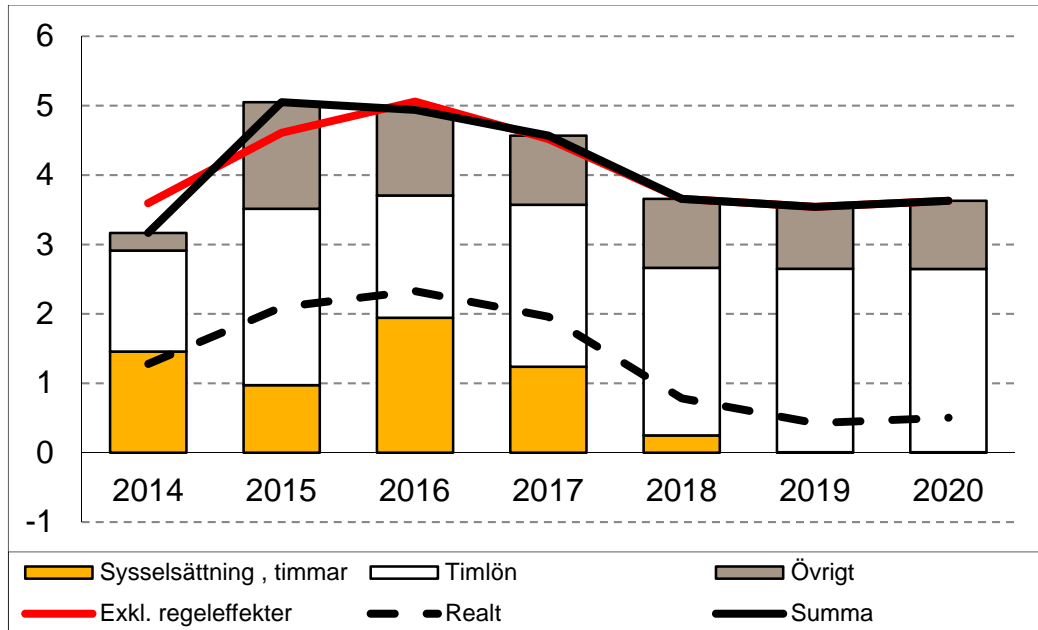
Den starka tillväxt av skatteunderlaget vi såg år 2015 väntas fortsätta i nästan lika snabb takt 2016 och 2017 (diagram 1). År 2016 ökade antalet arbetade timmar dubbelt så mycket som 2015 men lönesumman tilltog bara marginellt mer.

Samtidigt ökade inkomsterna av sociala ersättningar endast svagt och grundavdragen steg mer än året innan. Den sammantagna effekten är en liten nedgång i skatteunderlagstillväxten.

År 2017 avtar skatteunderlagets ökning ytterligare något. Det hänger ihop med att sysselsättningsutvecklingen dämpas samt minskade utbetalningar av sjukpenning och arbetslöshetsersättningar.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

Från och med 2018 växlar skatteunderlagets ökning ner till en nivå under den genomsnittliga sedan millennieskiftet. Det beror framförallt på att den långa perioden med sysselsättningsökning upphör när konjunkturtoppen passerar.

Förändring jämfört med SKL:s prognos från december 2016

Jämfört med den prognos vi presenterade i december (EkonomiNytt 18/2016) är skatteunderlagets ökningstakt uppreviderad de tre första åren i perioden och nedreviderad under den senare delen. Ändringarna förklaras av att sysselsättningsuppgången blev starkare under slutet av 2016 än enligt vår tidigare bedömning. Även under 2017 förutser vi nu lite större ökning av sysselsättningen än den som låg till grund för decemberprognosen. Men vi har inte ändrat uppfattning om sysselsättningsnivån vid utgången av år 2020, vilket innebär mindre ökningstal i slutet av perioden.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognos visar större ökning av skatteunderlaget än SKL:s samtliga år utom 2017. Skillnaden avseende 2016 beror på att pensionsinkomsterna blir större och grundavdragen mindre enligt ESV:s bedömning än enligt SKL:s. För år 2017 prognostiserar SKL större skatteunderlagstillväxt

än ESV. Förklaringen är olika uppfattning om sysselsättningsutvecklingen, där SKL förutser högre ökningstakt för arbetade timmar än ESV.

Huvudförklaringen till den snabbare ökningen i ESV-prognosen 2018–2020 är att ESV utgår från en snabbare tillväxt av lönesumman. Arbetade timmar tilltar klart mer enligt ESV:s än SKL:s prognos alla tre åren. De båda sista åren räknar ESV även med större löneökningar.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020	2016–2020
SKL feb	4,9	4,6	3,7	3,5	3,6	22,0
ESV nov/dec	5,1	4,4	4,2	3,9	3,9	23,4
SKL dec	4,8	4,4	3,6	3,5	3,8	21,9
Reg, sep	5,0	5,2	4,2	4,2	4,1	24,9

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Den mest positiva skatteunderlagsprognosen är den som presenterades i regeringens budgetproposition i höstas. Den enskilt viktigaste förklaringen är att regeringens bedömning förutsätter större ökning av arbetade timmar än både SKL:s och ESV:s. Regeringen utgår också från löneökningar i samma storleksordning som de ESV räknar med, vilket bidrar till en snabb ökning av pensionsinkomsterna.

Nya tider och rutiner för taxeringsutfall

Skatteverkets beräkning och publicering av preliminära taxeringsutfall/prognoser innehåller från och med i år flera förändringar jämfört med de rutiner som tillämpats under många år.

En förändring gäller publiceringsdatum och antalet preliminära taxeringsutfall. Det första preliminära utfallet/prognosen kommer att publiceras redan den 7 juni. Därefter kommer uppdateringar att ske ungefär var fjärde vecka, de exakta datumen finns i vår Ekonomikalender, <https://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/ekonomikalendern.1384.html>.

En annan förändring är att man från och med i år har en ny databas, helt nya program samt en annan process för att ta fram data och göra prognoser. Det senaste året skedde all taxering i det nya systemet varefter data konverterades till det gamla, där prognosen gjordes. Enligt Skatteverket är en trolig förklaring till den kraftiga underskattningen av taxeringsutfallet i förra höstens preliminära taxeringsutfall/taxeringsprognoser att någonting oförutsett hände i samband med konverteringen av data till de gamla programmen.

En tredje förändring är publiceringsformen. Tidigare har man kunnat se ett sammandrag av taxeringen på Skatteverkets web och även kunnat ladda hem filer med i princip samma innehåll. Från och med i år kommer publiceringen i stället att ha formen av Öppen data (PSI). Publiceringen kommer att ske på webbsidan <http://www.skatteverket.se/omoss/omskatteverket/utvecklingavdigitalatjans-ter/psidata/beskattning.4.34f3b0b713e2cf5455b7538.html> där Skatteverket redan nu publicerar viss statistik som Öppen data.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. När detta får göras måste framgå av de egna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Ett sätt att avgöra om RUR får disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. Med vår nuvarande prognos skulle det vara möjligt åren 2018–2020 (tabell 3). En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

Tabell 3. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

	2016	2017	2018	2019	2020
Snitt 10 år	4,0	4,0	4,0	3,8	4,0
Årlig ökning	5,1	4,5	3,7	3,5	3,6
Differens	1,1	0,5	-0,3	-0,3	-0,4

Källa: Skatteverket och SKL.

Slutavräkningar 2016–2017

Slutavräkning 2016

Enligt Rådet för kommunal redovisning, Rekommendation 4:2, ska det bokas upp en preliminär avräkning för innevarande års skatteintäkter i bokslutet. Avräkningen ska enligt rekommendationen beräknas utifrån SKL:s skatteunderlagsprognos i december.

Regeringen fastställde uppräkningsfaktorerna för 2015 och 2016 till 5,0 procent respektive 5,3 procent i Budgetpropositionen för år 2016. Slutligt utfall för 2015 blev 5,05 procent och vår prognos i december 2016 visade på en ökning av skatteunderlaget med 4,8 procent för 2016. Med den bedömningen uppgick rekommenderad uppbokning i bokslut 2016 till -99 kronor per invånare den 1.11.2015.

SKL:s prognos enligt detta cirkulär innebär en uppräkning med 4,9 procent för 2016 och därmed uppstår en korrigeringspost på +23 kronor per invånare den 1.11.2015 för 2016.

Slutavräkning 2017

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2016 och 2017 uppgår till 5,0 procent respektive 5,2 procent, enligt Budgetpropositionen för 2017. SKL:s prognos innebär en lägre uppräkning vilket gör att vår prognos för slutavräkningen 2017 blir negativ och uppgår till -164 kronor per invånare den 1.11.2016. Jämfört med vår prognos i december är det en förbättring med 71 kronor per invånare.

Löne- och prisförändring för landsting

Dessa beräkningar bygger på den bild av samhällsekonomin som presenteras ovan. Ökningstakten i löner och priser åren 2017–2021 är något uppreviderad jämfört med förra prognosen av LPIK (*Makronytt december 2016*).

Vi räknar med fallande läkemedelspriser efter en tillfällig ökning 2016. Notera att vi här endast räknar med rena prisförändringar på befintligt sortiment inklusive generika. Här ingår alltså effekterna av statens överenskommelse med läkemedelsindustriföreningen (LIF), patentutgångar etc. Den eventuella merkostnaden för nya läkemedel ingår inte i våra prismätningar. Att nya läkemedel ofta kostar mer antas spegla en förbättrad kvalitet och betraktas alltså inte som en prisförändring.

Prisökningarna tilltar i takt med återhämtningen i samhällsekonomin.

Tabell 4. Prognos för LPIK

Årlig procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LPIK inkl. läkemedel	2,2	2,2	2,7	2,9	2,9	2,2
– Timlön	2,5	2,7	2,9	3,2	3,2	3,2
– Socialavgifter	4,2	3,5	5,4	5,6	5,6	1,9
– Läkemedel	0,8	–1,1	–1,1	–1,1	–1,1	–1,1
– Förbrukning	1,0	2,0	2,2	2,4	2,4	2,4
LPIK exkl. läkemedel	2,4	2,7	3,3	3,5	3,5	2,6

Notera att vi här publicerar både prisindex med kvalitetsjusterade löner för landsting (LPIK) som används i SKL:s egna beräkningar och analyser och LPI. Det är endast sättet att beräkna löneförändringarna som skiljer de båda prisindexen åt. I LPIK ska varken förskjutningar i yrkessammansättning eller ålderssammansättning påverka lönepriset.

Tabell 5. Prognos för Landstingsprisindex, LPI

Årlig procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Landstingsprisindex inkl. läkemedel	2,4	2,5	3,0	3,2	3,2	2,5
– Timlön	2,8	3,2	3,4	3,7	3,7	3,7
– Socialavgifter	4,5	4,0	6,0	6,1	6,1	2,4
Landstingsprisindex exkl. läkemedel	2,7	3,0	3,6	3,9	3,9	3,0

Nästa prognos för landstingens prisutveckling beräknas i samband med *Ekonomirapporten* som publiceras i maj 2017.

Utfall för villkor 1–3 och 5–7 enligt ”Sjukskrivningsmiljarden” för 2016

Det är nu klart hur utfallet blev för villkor 1, 2, 3 och 5 i Överenskommelse om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess 2016,

tidigare kallad Sjukskrivningsmiljarden (se tabellbilaga). Bidragen för dessa delar skulle ha betalats ut senast den 27 januari 2017 men blev försenade och nådde landstingen senast nu i måndags, den 13 februari. Det totala belopp som betalades ut till landstingen uppgick till drygt 633 miljoner kronor, av maximalt möjliga 640 miljoner. Hur stort belopp som var möjligt för varje landsting och vad utfallet blev framgår av tabellbilagan. Dessutom betalades 183 miljoner av maximalt möjliga 198 miljoner ut till SKL, Försäkringskassan och Socialstyrelsen för villkor 4, 5, 6 och 7.

Samtliga landsting uppfyllde kriterierna för villkor 1, en jämställd sjukskrivningsprocess och villkor 5, utökat elektroniskt informationsutbyte. Hela beloppen på 30 respektive 100 miljoner kronor för dessa villkor betalades alltså ut.

Villkor 2, avseende kompetenssatsning i försäkringsmedicin, lyckades alla landsting utom ett uppfylla. Det betyder att drygt 146 av 150 miljoner betalades ut för detta villkor.

Villkor 3, avseende funktion för koordinering, har en mer komplicerad utformning. Samtliga landsting uppnådde en stipulerad grundnivå 2015. 15 landsting nådde dessutom en utökad nivå redan 2015 och lyckades behålla den nivån 2016. Av resterande sex landsting nådde fem den utökade nivån 2016. Sammantaget betyder detta att drygt 357 av 360 miljoner betalades ut.

För villkor 4, avseende insatser för lindrig och medelsvår psykisk ohälsa och långvarig smärta, är utfallet ännu inte klart. 500 miljoner kronor betalades ut till landstingen den 1 februari 2016. En särskild stimulans på max 50 miljoner kronor ska betalas ut till landstingen för detta villkor senast den 28 april 2017.

I övrigt gäller följande förutsättningar

I samband med varje uppdatering av våra beräkningar publiceras ”Prognosunderlag Lt-2017–2021-03-17” på vår webbplats via nedanstående länk:

www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx

Genom att i Excelfilen skriva in den egna läns-koden, får man beräkningar och bakgrundsuppgifter för sitt landsting.

I prognosunderlaget redovisas beräkningar per landsting av skatter och statsbidrag för åren 2017–2021. Från och med det år ett bidrag övergår från att vara riktat till att bli generellt inordnas motsvarande belopp i prognosunderlaget. På vår webbplats finns en tabell som innehåller vissa riktade statsbidrag samt regleringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Av tabellen framgår om och när vissa specifika bidrag ingår i prognosen eller inte. Tabellen återfinns via Ekonomi, juridik, Statistik/Ekonomi/Budget och planering/Statsbidrag, eller via nedanstående länk:

<http://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag-specificering.1403.html>

Uppdatering av modellen ”Skatter & bidrag”

Landsting som använder den nya modellen Skatter & bidrag, kan ladda ner filen för förenklad uppdatering:

- Uppdateringsfil-Lt-03-17.xls

från vår webbplats via Ekonomi, juridik, statistik/Ekonomi/Budget och planering/Skatter och bidrag, landsting. Följ sedan instruktionerna i filen, eller manualen, för att uppdatera modellen efter förutsättningarna i detta EkonomiNytt.

Skillnader jämfört med förra beräkningen (EkonomiNytt 18/2016) beror på:

- Ny skatteunderlagsprognos

Beräkningarna bygger i övrigt på att befolkningen i varje län utvecklas i takt med riksprognosen men med hänsyn till historisk trend.

Den del av ”välfärdsmiljarderna” som fördelas efter invånarantal, ingår i anslaget för kommunalekonomisk utjämning och därmed även i våra beräkningar.

Information om tidpunkter under 2017

Aktuella datum finns på vår webbplats under Ekonomi, juridik, statistik. Klicka på Ekonomi. Länk till sidan **Ekonomikalendern** finns under bilden med almanacka och spargris.

Nyligen har vi ändrat datum för augustiprognosen. Den är nu tidigarelagd till den 17 augusti.

Har du aktiverat prenumeration från vår webbplats? För att säkert få alla våra nyheter, gå in på skl.se och välj Prenumerera på webbinnehåll. Länken ligger i den grå sidfoten längst ner på sidan.

Under vårt område Ekonomi finns de senaste uppdaterade EkonomiNytt tillgängliga och där presenteras löpande nyheter mellan dem.

Frågor om detta EkonomiNytt kan ställas till Per-Lennart Börjesson (makroekonomi) 08-452 77 55, Bo Legerius (skatteunderlaget och statsbidrag för minskad sjukfrånvaro) 08-452 77 34, Madeleine Holm (löne- och prisförändring för landsting) 08-452 70 01, Mona Fridell (modellen Skatter & bidrag) 08-452 79 10. Alla kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skl.se.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Mona Fridell

Bilagor

Tabellbilaga: Sammanställning utfall Sjukskrivningsmiljarden
”Prognosunderlag-Lt-2017-2021-03-17.xls”, finns på vår webbplats via följande länk: www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx